

Als Engelen Zat Zijn
Ben J.G.Gh. Pirard

- satirische kwazie kolder novelle -

Als Engelen Zat Zijn

“Het iets is een curieuze structuur van het niets”

- tweede (herziene)

Ben J. G. Gh. Pirard

druk -

ISBN: 9789402171747

- Tweede (herziene) druk -

© 2018 B. Pirard, eerste druk in 1964 (in 3 exemplaren en in eigen beheer ISBN 9789081069793)

Alle rechten voorbehouden. Niets uit deze uitgave mag op enigerlei wijze of in enigerlei vorm worden overgenomen of gebruikt zonder schriftelijke toestemming van de auteur.

Ref. <http://www.benpirard.be/>

Illustraties en omslagontwerp: Mirte & Merel Fellingner

Trick Design
Rivierenlaan 193
8226 LG Lelystad
telefoon: 06-46 588 537
email: info@trickdesign.eu
www: trickdesign.eu

“Neen, een dergelijk ratjetoe komt echt niet voor uitgave in aanmerking”.
Daarmee besloot een redacteur van de eerbiedwaardige uitgeverij Heidelberg de recensie die hem van hoger hand was opgelegd in de jaren '60.
We zijn nu bijna vijftig jaar later, Heidelberg is ter ziele, en hier alsnog 'het ratjetoe'.

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	7
Figuren	7
Ten geleide	8
Hoofdstuk 1 : En toen.....	11
Hoofdstuk 2 : De neus achterna	14
Hoofdstuk 3 : Kerkgang	16
Hoofdstuk 4 : Zeevaart	18
Hoofdstuk 5 : Wonderbaarlijke visvangst, zonder haring	22
Hoofdstuk 6 : Wonderbaarlijke visvangst (2) met haring	25
Hoofdstuk 7 : Haring aan de haak (hèhè)	30
Hoofdstuk 8 : Uitstapje naar een oud stadje	34
Hoofdstuk 9 : Wonderbaarlijke palingvangst, zonder paling	37
Hoofdstuk 10 : Op een grijze dinsdag	39
Hoofdstuk 11 : Het plan	40
Hoofdstuk 12 : Geld met hopen en hoop doet leven	42
Hoofdstuk 13 : Geluk en ongeluk van mieren en babies	49
Hoofdstuk 14 : Nabespiegelingen van mensen en mieren	51
Hoofdstuk 15 : Ruzie en naar huis	53
Hoofdstuk 16 : Louis doet het weer	55
Hoofdstuk 17 : Gevangenis	58
Hoofdstuk 18 : Slaper slaapwandelt	61
Hoofdstuk 19 : De zwarte advocaat brengt een hoop hoop	64
Hoofdstuk 20 : Het proces	67
Hoofdstuk 21 : Leven in een gevangenis	80
Hoofdstuk 22 : Ontsnappingsdroom	85
Hoofdstuk 23 : Te weinig muren	87
Hoofdstuk 24 : De vreemde wereld weer in	90
Hoofdstuk 25 : Een zwarte nachtmerrie	92
Hoofdstuk 26 : Iets met bloemen	94
Hoofdstuk 27 : Op bezoek bij Louis	96
Hoofdstuk 28 : Louis ziek of zoek en toch bloemen	97
Hoofdstuk 29 : De grote vrijheid	99
Hoofdstuk 30 : Huwelijksuitnodiging	101
Hoofdstuk 31 : Huwelijksfeest	105
Hoofdstuk 32 : Tja	112
Hoofdstuk 33 : Oei oei oei	115
Hoofdstuk 34 : Ai ai ai	119
Hoofdstuk 35 : Tussenspel	122
Hoofdstuk 36 : Oeps	125
Hoofdstuk 37 : Dat ging zo door	126
Hoofdstuk 38 : Vervelend	128
Hoofdstuk 39 : O wee, o jee	131
Hoofdstuk 40 : Och here mijn tijd ('t is dom maar hij is om)	136

Figuren

9 16 29 41 60 79 84 113 148

Ten geleide

Dit is voor ernstige mensen. Alleen humor is ernstig. Al de rest is om te lachen. Maar er zijn meerdere soorten ernstige humor, en er zijn meerdere soorten ernstige mensen. En soms moet de juiste soort ernstige humor bij de juiste soort ernstige mens terechtkomen voor een aangename kennismaking.

Bij velen slaat deze humor aan, anderen knappen erop af, zoals iets te weinig ernstige uitgevers. Dit is een product van de tijd toen de babyboomers tot de jaren des ondersheids waren gekomen, en toen de golf van het sombere existentialisme net over haar hoogtepunt was en we ernstig nog wat op haar onderflank verder surften met de dreigende golfkam achter ons aan. Hoe harder de kam ons probeerde op te slokken, des te harder wij er vrolijk op vooruit gingen. We konden er maar beter om lachen, dan erdoor verzwolgen te worden. Na het lezen van Boris Vians "L'Eccume des jours" klikte ik spontaan in de diens fijngevoelige nonsensikale modus en ging zelf aan het schrijven, vaak zonder te weten welke nieuwe zin er na de laatst getypte in mijn hoofd zou opkomen zoals de openingszin zelf als eerste was opgekomen en bleef rondspoken tot hij getypt was....

Mensen zijn als engelen die zat zijn. Als engelen zat zijn, doen zij allerlei gekke dingen die ze anders niet zouden doen, en die ook niet hoeven. Maar ze vullen hun tijd ermee. Misschien omdat ze beseffen dat ze in een roes zitten en denken dat ze zich daar moeten uit werken. Daarom doen ze de gekste dingen, zoals bijvoorbeeld het oprichten van een schroevendraaiersfabriek. En van het ene komt het andere. Voor zo'n fabriek is er geld nodig. En om aan geld te geraken doen ze weer andere gekke dingen. En daar komt heibel van... en dat gaat zo door...

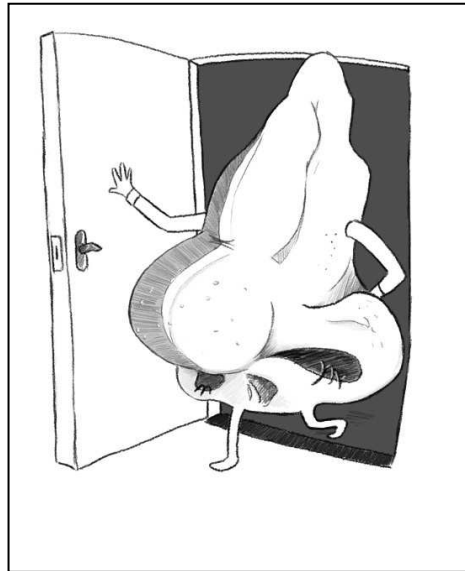
Het kan opluchtend zijn in helikopterview naar een drukke wereld te kijken zoals men op een mierennest aan de voet van een boom neerkijkt en ziet welke pogingen, schijnbewegingen, en foute manoeuvres er worden uitgehaald om toch maar ergens te geraken.

Het thema is achteraf beschouwd eigenlijk: wat doen mensen in de toestand van *onwetendheid over wie ze zijn*. Het 'ken uzelf van oude grote wereldleraren is hoogstens een tegeltje aan de muur gebleven. Ze gedragen zich stom en sluw, en dat is vaak gevaarlijk tot intreurig (zoals de meeste romans, toneelstukken, soaps en films aangeven), maar van buitenaf bekeken kan je er vaak ook net zo goed hard om lachen. Ze voelen intuïtief wel dat hun leven op aarde een doel moet hebben, maar herinneren het zich niet en zoeken dan maar een eigen doel, het stompzinnigste het eerst. Desnoods noemen ze het 'goal'. Dan gedragen ze zich eigenlijk als engelen die uit de hemel naar de aarde zijn gezonden, maar hun missie niet meer kennen omdat ze door het aards bestaan beneveld zijn. Het verhaal zelf van deze novelle is erg simpel. De hoofdpersonages zijn al zover dat ze een doel voor het leven denken gevonden te hebben: rijk worden. Hoe ze dat willen bereiken: zich van een goede inkomstenbron verzekeren. Maar daar is investeringskapitaal voor nodig, en dan begint het. En het loopt ook al gauw sterk uit de hand. Er komt een beschuldiging van diefstal van, en een proces, en opsluiting en 'vrijlating', maar het helpt allemaal niet, aan het einde van de rit wacht allen de dood, zoals in het wel zeer ernstige stuk *Hamlet* van Shakespeare. Eigenlijk toch ook grappig op zich.

Het zijn hier ook allemaal filmische beelden. Het boek zit vol stijlfiguren en parodieën, bijvoorbeeld homerische vergelijkingen zoals de klassieke grote auteurs van Grieken en Romeinen ze gebruikten maar hier dan sterk overdreven en vaak tot het onzinnige uitgesponnen. Of filmrijm. Zelfs met de taal zelf wordt nogal een loopje genomen en met haar beperkingen. Zo worden vaak gekke maar logisch volkomen consequente neologismen van samenstellingen gebruikt. Ook treft men dan soms slechts suggestie van wat er gebeurt door een omschrijving van de omgeving van het gebeuren. De lezer mag niet boos zijn regelmatig hier en daar ook nog

contextueel op het verkeerde been gezet te worden. Maar dat is om als dronken engel niet ook nog helemaal in slaap te vallen.

Hoofdstuk 1 : En toen...

Toen kwam er een neus binnen...
O, wat een neus was dat :
Nog nooit, neen nooit, had ik zo'n neus gezien.
"Zie ginds komt... de neus", zong Louis,
maar ik had hem al gezien, want reeds lang
keek ik naar die neus. Ik kon er niet naast kijken. Ik zei:
"O" . Maar meer kwam er niet uit. Mijn stem stakte in mijn
keel

...

De kamer had een rood plafond, met groene streepjes. Louis porde in mijn zij. "AU", zei ik. Graag had ik er aan toegevoegd dat ik mijn mond niet meer dicht kreeg. Maar het ging niet.
"Gaat en haalt een dokter", hoorde ik Louis kreunen. De neus verdween achter de dichtklappende deur. Toen keerde Louis zich tot mij en vroeg of het zeer deed. "Neen", zei ik en sloot mijn mond.

Boven Louis hing een pot met cactus. Hij droeg wollen pantoffels met strikjes van rood-koperen ijzerdrard, en kalfsleren zolen, waarvan enkele uit opgepoetste koeienhuid. Met wijd opengesperde mond staarde nu Louis mij aan. "Is er iets?" vroeg ik. Maar Louis zei niets meer.
Mijn ogen staan ongeveer ter hoogte van Louis' mond. En mijn oren ter hoogte van mijn ogen. Maar niets zei Louis nog. Toen ging ik naar de deur, opende ze, ging door het gat in de muur en sloot ze met een klap. Ook ging ik weer naar binnen, voortgetrokken door mijn uitpuilende ogen. Maar neen, ik kon niet meer naar binnen. Daarom belde ik aan. "Wie is daar?" hoorde ik Louis' stem en van louter vreugd viel ik achterover met het hoofd tegen de trapleuning van de overloop.

Maar wat keek ik verbaasd toen ik terug recht wou kruipen. Daar zag ik die neus weer. Dartel schommelend in de wind kwam hij naar boven. Ditmaal schrok ik echter niet zo erg. Ik was al wat met het beeld vertrouwd.

Achter de neus trippelde de dokter. "Ach", zei Louis toen, "dokter, bijna had u voor hem daar moeten komen". "Ja", zei ik, "en toen bijna voor hem hier". "Maar nu komt u voor niets", zei toen nog iemand.

De dokter, die klein was, keek verbaasd en met open mond nu eens naar hem dan weer naar mij op. En niet alleen zag de neus hoe de dokter keek, maar ook leunde hij met zijn rug tegen de trapleuning van de overloop, en bovendien stond hij daar als een paal boven water, die juist een gewichtige opdracht heeft uitgevoerd en nu op zijn klontje suiker wacht.

Dat ging zo door.

Natuurlijk kreeg ik er tenslotte genoeg van. En Louis nog eerder, Daarom zei hij: "Euh..." en dacht toen na over wat hij had gezegd. Ik persoonlijk vond dat men aan zulke uitlatingen niet veel heeft, daarom dacht ik eerst na om daarna waarschijnlijk tot een daadwerkelijke oplossing te zullen komen. Maar reeds was de neus mij voor.

"Dokter", zei hij, met een stem als een stoel in een kathedraal, en wachtte toen even. Zowel ik als Louis en ook de dokter keken naar de neus, "Dokter", zei hij bruin, "u kunt beter weer naar huis gaan dan hier uw tijd zitten te verkijken".

Een droevig gezicht trok de dokter toen, want langzaam krulde zich zijn onderlip terwijl zij nog langzamer naar boven kroop tot bijna aan zijn dunne leesbril. Dan wendde hij triest het gelaat, en viel zowat van de trappen. Tenslotte verdween hij.

Contemplatief keek ik de neus nu aan. Want ik begon hem te waarderen. Eigenlijk zat er daar wel wat achter bij hem.

We gingen naar binnen en meteen aan tafel.

"Dus", zei Louis toen we allen gezeten waren, en intussen zwaaide hij even met een regel. Een pereleren regel. Die hij nog van zijn overgrootvader had geërfd. "Dus, mijnheer Knuft, was het mij een zwaar genoegen u hier te kunnen ontmoeten met een oog op nadere kennismaking, - immers kenden wij malkander tot nog toe slechts langs telefoon en per briefwisseling en postchèque, nietwaar - en met een ander oog op een belangrijke mededeling van mijnentwege, waar we het eerst mee zullen beginnen."

Na deze lange uitademing presenteerde Louis de heer Knuft en mij een sigaret. "Dank u", klonk het tweemaal tegelijk. Knuft zocht vuur in zijn rechterbroekzak, vervolgens in zijn linker en haalde toen een doosje lucifers uit zijn binnenzak. Louis reikte hem dan zijn aansteker. Ikzelf deed intussen verder of ik de mijne zocht tot Louis ook mij voorthielp.

"Graag bood ik u ook een prikkelende drank aan", zei Louis toen, "maar de meid zou er pas meebrengen op haar terugtocht van bij de kapper. Bovendien zijn mijn vrouw en dochter toevallig ook naar de kapper. Dus begrijpt u wel, nietwaar..." Ja wij begrijpen. "Om dezelfde reden is het mij een onmogelijkheid u heden middag een warm maal aan te bieden.

Dat neemt u mij toch niet kwalijk, wel ?" Neen, wij nemen niet. "Goed dan", zong Louis opgelucht, "dan kunnen wij nu beginnen."

Maar hij begon niet. Met ogen als knoopsgaten keek hij naar zijn perelaren regel. Ook de neus keek ernaar. En ik vanzelfsprekend ook. Zo zaten wij daar. En dat ging zo door...

"Misschien,..", ging Louis omhoog, toen weer omlaag, "misschien zouden wij in een spijshuis kunnen gaan eten." "Tenslotte zullen we toch moeten eten, nietwaar."

Eigenlijk had Louis grif gelijk en dat gaven we hem dan ook allemaal. Als uitgehongerde leeuwen veerden wij recht en schoten naar de voordeur. De neus voorop, wij volgden.

Hoofdstuk 2 : De neus achterna

De spijskaart in het spijshuis ging van de hak naar de tak tot ze tenslotte in mijn hongerige vingers vastraakte. Van de Turkse haan in Engelse saus tot de Spaanse spagettibollen was er niets dat mij vertrouwen inboezemde. Daarom bestelde ik wat gekloven olienootjes bij de automaat. Eerst stak ik een geldstuk in zijn neus en draaide er wat aan, daarna braakte hij het uit in mijn bordje. Aan een zwart meisje met wit hoedje op vroeg ik of ik bij haar mijn vork kon ruilen voor een lepel.

Toen ik naar ons compartiment terugkeerde, had Knuft een uitpuilende biefstek met doezelige sla en stekelige frieten op zijn bord, die hij gulzig onder zijn neus weggraasde, Louis wachtte nog.

Hij had iets besteld dat ze niet hadden.

“Terwijl ik toch moet wachten,” zei hij met rekkende nek en vluchtige ogen, kan ik misschien meteen mijn mededeling van mijnentwege meedelen.” De heer Knuft knuffelde verder aan zijn doezelige sla. Ik schepte met de steel van mijn lepel nog een half gespleten olienootje op.

“Dus het doel van mijn zakenbezoek had twee wortels nietwaar”, scheen Knuft mij ineens gezegd te hebben. “Ja”, antwoordde Louis, “maar ik begin met het tweede, omdat dat het eerste meteen ook een oplossing geeft.” - O juist ja, u bent wel zeer economisch aangelegd, nietwaar? - Euh...- Goede gave voor een ernstig zakenman. - Ach wat...- U hebt een mooie toekomst voor de borst. - Weet u,... - Met zulke mensen kun je zaken doen, nietwaar...-Mijnheer, ...- Ik heb eens een compagnon gehad, en die...- Mijnheer Knuft! - O, ja natuurlijk, aan u het woord.

- Eigenlijk is het mij onmogelijk, zoniet nogal moeilijk u dit mede te dee..., te delen, maar...

- Ja ? zei de heer neus. - Ja? zei toen ook ik.

- Ja, zei Louis.

Het groene meisje naast ons lachte blauw. Ik wederlachte haar, maar zij hield nu op. “Wij failleren”, zei Louis gehaast. “Wat doen wij ?” wilde de neus graag weten.

“Wij failleren”, herhaalde Louis, “we gaan failliet!”.

- U bedoelt faillissement, bankroet,... van de plank af?

- Zo in die zin ja.

De neus haalde de laatste friet, die nog aan zijn vork was gespietst weer uit zijn mond en legde alles neer. Dan stond hij recht alsof hij ging ineen zakken en keerde ons de brede rug toe. Zijn rechterhand tastte naar zijn broekzak, dook erin onder en kwam er weer uit tevoorschijn met een grote witgewezen zakdoek. “Ik heb eens een compagnon gehad”, griende hij langzaam zich tot ons kerend terwijl brede waterlanders als

watervallen uit zijn ogen stroomden, “en die...ie” Toen snoot hij zijn neus.

En toen hij dat gedaan had, was het stil in het spijshuis.

Rekhalzende dames keken met pauwenogen naar mijnheer Knuft. Verkreukte ouweherengezichten trokken zich strak en luisterden schuin naar de stilte. En het groene meisje naast ons lachte groen. Dat ging zo door.

Toch tikte toen tegen het bord de lepel van een jonge dame ergens ver weg. Een mes viel op de grond. Een vork begon weer voort te harken in een bijna geledigd bord. Een andere deed hetzelfde. En dan viel de rest in koor in. En het spijshuis daverde weer van weelderig getingtangel op witte porceleinen borden met kletterende verketten en schrienvende messen.

”Als dat zo is”,vond ik het nodig te moeten zeggen, “rest er ons alleen nog het hoofd boven water te houden”. De neus draaide zich om, draaide zich daarna weer om, en scheen toen plots een dringende afspraak vergeten te hebben.

Maar Louis zei dat hij niet daarom was weggelopen, maar omdat het hem te zwaar te moede was. Dat verlichtte mij, ik dacht dat de neus een kwaad verband had gelegd tussen het water en het water. En toch: Misschien was dat ook wel zo...

Vervelend was dat. Ik had het niet zo dom bedoeld. Daarom nam ik na mijn laatste half gespleten olienootje het besluit die arme neus na te lopen om alvast deze zaak in het reine te trekken.

Vergeefs keek ik eerst links en dan rechts toen ik op straat was, want er was op dat moment niet alleen geen auto maar ook geen neus te zien, althans voor mij. Daarom concludeerde ik dat hij moest verdwenen zijn. En dat kon hij alleen in een of ander gebouw, want zijstraten waren er toevallig niet in die straat. Nu kwam ook Louis naar mij toe, op zijn stok. Ik stond in het midden van de weg en Louis werd bijna overreden,want het was in principe toch nogal een drukke baan. Maar die auto kon nog juist ergens een etalage binnenrijden. Dat gebeurde daar meer. Toen ik uit het spijshuis kwam gelopen gebeurde het ook juist. Er waren immers geen zijstraten.

"Heb je hem gevonden?" vroeg Louis ontademd. "Neen",zei ik, “maar kijk es wat je nou hebt uitgericht.” “O dat”, knikhoofdde Louis, “da's jammer hè”. "Ja", zei ik, "t was net zo'n mooie. Zo'n mooie rooie. Had je hem dan niet zien aankomen?" vroeg ik. “Ik ben kleurenblind”, zei Louis.